

การพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก*

THE DEVELOPMENT OF SOCIAL MECHANISMS FOR PEACEFUL COEXISTENCE IN
ACCORDANCE WITH PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF ETHNIC
GROUPS IN THE WESTERN

¹พระมหาคำพันธ์ ญาณชโย Phramaha Kumphan Rananjayo,

²พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต Phrakhrusangharak Songphan Jayadatto

^{1,2}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ratchaburi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: pramahakumphan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรมต้นแบบการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากกรณีศึกษาของโครงการย่อยทั้ง 5 โครงการ และการสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันครอบครัว สถาบันพระพุทธศาสนา สถาบันการศึกษา/สถาบันการปกครอง ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 9 รูป/คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการประเมิน ผลปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด) จากอาสาสมัครผู้เข้าร่วมกิจกรรม 30 คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก พบว่า มีลักษณะเป็นกิจกรรมเครือข่ายอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชุมชนชาติพันธุ์เศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสาที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วยกิจกรรมเชิงวิชาการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์เน้นความพอดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นพื้นฐานของการสร้างศักยภาพชุมชนชาติพันธุ์ให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ ซึ่งจากผลการประเมินรายตัวชี้วัด พบว่า ด้านบริบท อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนากลไกทางสังคม, การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, กลุ่มชาติพันธุ์

Abstract

The purpose of this research article was to present the model of activities for the development of social mechanisms for peaceful coexistence according to the sufficiency economy philosophy of the western ethnic groups. This research was an action research, the tools used in the research were analyzing the content from case studies of the five sub-projects and a group discussion with 9 experts from the family institute, institute of Buddhism educational institutions/governing institutions with a specific random method then analyzed the data by using descriptive content analysis techniques and evaluated by operating results (per indicator) from 30 participated volunteers then analyzed the data by using statistics: frequency, percentage, mean, and standard deviation. Found that the model of activities for the development of social mechanisms for peaceful coexistence according to the Sufficiency Economy Philosophy of the Western ethnic groups found that it was characterized as a network of ethnic cultural conservation sufficiency economy activities in the form of volunteer activities that show social responsibility which consisted of academic activities to instill awareness of the cultural heritage conservation of ethnic communities, emphasizing the capacity under the conditions of knowledge and morality according to the sufficiency economy philosophy and operating activities to disseminate the concept of Sufficiency Economy Philosophy that was the foundation for strengthening the capacity of ethnic communities as the foundation for national development. The results of the evaluation of each indicator showed that the context was at a high level, the input factor was at a high level, the process was at a high level and the productivity was at a high level.

Keywords: Development of Social Mechanisms, Peaceful Coexistence, Philosophy of Sufficiency Economy, Ethnic Groups

บทนำ

การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาที่เน้นความพอดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม ซึ่งพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปีนี้ ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตการป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

ประเด็นสำคัญ คือ การพัฒนาทางสังคมจำเป็นต้องอาศัยกลไกทางสังคม เพื่อทำหน้าที่คุ้มกันและช่วยเหลือคนในสังคม ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบหรือถูกกระทำจากเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณีของวัฒนธรรมนั้น ซึ่งมีได้เป็นสิ่งยากเย็นเชิงปัจเจกบุคคลจะทำได้ หากว่าได้หัดทำมาจนเคยชิน หรือยินดีทำตามด้วยความพอใจเพื่อจะได้ชื่อว่าเป็นสมาชิกสมบูรณ์แบบของกลุ่มและช่วยให้มีแบบ

แผนกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในสังคมแต่ละคนที่จะปฏิบัติต่อกัน (พทยา สายหู, 2544) กลไกทางสังคมปรากฏในหลายรูปแบบทั้งด้านวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ (Lopez and Scott, 2000) การอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีวิธีการอยู่ร่วมกันที่ก่อประโยชน์ทั่วถึงและเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย มีการตกลงร่วมกันและร่วมกันปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น เมื่อเวลาผ่านไปจึงกลายเป็นธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดยึดถือกันในระดับชุมชนว่าเป็นธรรม

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของกลไกทางสังคม จึงได้ข้อสรุปว่า วิธีการที่สังคมใช้ในการรักษาระเบียบของทุกสังคมมนุษย์ คือ การสอนให้รู้วาระเบียบของสังคมมีอะไรบ้าง และอีกส่วนหนึ่งเป็นการควบคุมให้บุคคลกระทำตามที่สังคมได้สอนและบอกไว้ หากสังเกตกิจกรรมสำคัญๆ ที่ชีวิตของบุคคลธรรมดาทั่วไปต้องผ่านตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตไปสู่วัยชรา พบว่า มีสถาบันที่สำคัญของชีวิต คือ 1) สถาบันครอบครัวและเครือญาติเป็นสถาบันพื้นฐานแรกที่บุคคลต้องผ่านตั้งแต่แรกเกิด เป็นสิ่งที่บุคคลเลือกไม่ได้เป็นสิ่งที่ได้มาโดยกำเนิด 2) สถาบันเพื่อนฝูงและสมาคม เป็นสถาบันที่บุคคลมีโอกาสเลือกเข้าสังคมตามที่พึงพอใจหรือความสนใจหาก่อนประโยชน์เฉพาะเรื่องอย่างอื่น 3) สถาบันเศรษฐกิจ เป็นสถาบันที่บุคคลสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยประโยชน์ คือ การแลกเปลี่ยนผลผลิต การซื้อขาย เป็นต้น 4) สถาบันการปกครอง เป็นสถาบันที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ควบคุมป้องกันการขัดแย้งผลประโยชน์ของสมาชิกในสังคม 5) สถาบันนันทนาการ เป็นสถาบันที่ประดิษฐ์สิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อความเพลิดเพลิน ผลที่ได้ คือ ดนตรี ศิลปะ กีฬา หรือกลายเป็นธุรกิจที่ผู้ต้องการพักผ่อนหย่อนใจสามารถไปหาซื้อบริการในฐานะผู้ดู ผู้ชมการแสดง เป็นต้น และ 6) สถาบันศาสนา เป็นสถาบันที่ผลิตคนดี มีความรู้ โดยความเป็นคนดี คือ การรู้ศีล รู้ธรรมซึ่งเป็นบรรทัดฐานของสังคมมนุษย์ที่มุ่งสันติสุข (พทยา สายหู, 2544)

เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคตะวันตกของประเทศไทย เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงทัศนคติ ความเชื่อ ในลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมหลากหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยพื้นถิ่น 2) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายจีน 3) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายมอญ 4) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายยวน 5) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง 6) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมร 7) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายลาวเวียง 8) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายลาวโซ่ง หากแต่ในพื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศไทยซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ดังกล่าวนี้ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ปราศจากความขัดแย้ง และเหตุการณ์ความรุนแรงต่างๆ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญ คือ กลไกทางสังคมที่ยังคงความเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นศักยภาพและทุนทางสังคมที่สำคัญยิ่งที่จำเป็นต้องศึกษา พัฒนา และรักษาให้ยั่งยืนสืบไป

หากแต่ปัญหาสำคัญ คือ ผลการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัดความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) ทำให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับครัวเรือน พบว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตยังไม่บรรลุเป้าหมาย 22 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่มีผลการพัฒนาที่ด้อย คือ ตัวชี้วัดที่ 31 ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน อีกทั้งตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มที่จะไม่บรรลุเป้าหมายมากขึ้น มีจำนวน 6 ตัวชี้วัด หนึ่งในนั้น คือ ตัวชี้วัดที่ 14 ครัวเรือนมีความมั่นคง เป็นต้น ซึ่งตัวชี้วัดที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ คือ ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกกระดับ โดยเร่งด่วน

การนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ได้พระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้คนไทยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2517 กระทั่ง ปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างหนัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้ถูกนำมาปฏิบัติกันอย่างจริงจัง จนปัญหาภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศเริ่มคลี่คลาย

จากรายกลายเป็นดี นับว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ช่วยให้พสกนิกรสามารถผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนั้นไปได้ (ชนธิดา ศิวโมกษธรรม, 2550) เพราะฉะนั้นในสถานการณ์นี้ จึงเชื่อมั่นได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ได้พระราชทานให้พสกนิกรชาวไทยนี้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นจึงควรสร้างชุดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก โดยมีหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนในการขับเคลื่อนกลไกซึ่งเมื่อพิจารณาอย่างรอบคอบ พบว่า ในภูมิภาคนี้มีกลไกทางสังคมที่เด่นชัด คือ 1) ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว 2) กลไกการปกครองตามหลักธรรมาภิบาล 3) การประกอบสัมมาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5) กระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกัน

ประการสำคัญ คือ ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่ความเป็นพหุสังคมมากขึ้น การอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงทัศนคติ ความเชื่อ อาจนำมาซึ่งความไม่เข้าใจกันได้ ดังนั้น การเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมที่ต้องอาศัยกิจกรรมต่างๆ ผ่านกลไกทางสังคมจึงมีความจำเป็นยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของสังคมไทย ดังกล่าวนี ชุดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกโดยมีหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนในการขับเคลื่อนกลไกจึงเป็นชุดความรู้ที่จะนำไปสู่การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของสังคมในสถานการณ์การเปิดประเทศอย่างเสรีเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก
2. เพื่อศึกษาพุทธธรรมาภิบาล: กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก
3. เพื่อศึกษาการประกอบสัมมาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก
4. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก
5. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก
6. เพื่อนำเสนอต้นแบบกิจกรรมการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ ครอบคลุมการวิเคราะห์บทบาทของสถาบันทางสังคมในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก จากโครงการย่อยทั้ง 5 โครงการ เป็นฐานคิดสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการพัฒนาวิถี

ทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ปรากฏในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตครอบคลุมประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเชิงพื้นที่ทั้งทางอ้อมและทางตรง ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยทางอ้อม โดยทางอ้อม จากการศึกษาวิจัยของโครงการย่อย 3 โครงการ ซึ่งเป็นกรณีศึกษาวิเคราะห์บทบาทของสถาบันทางสังคมในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

โครงการวิจัยย่อยที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก บริบทพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ท่าน และ 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน

โครงการวิจัยย่อยที่ 2 พุทธธรรมาภิบาล: กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก บริบทพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ประกอบด้วย 1) เชิงปริมาณ คือ การใช้แบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกของประเทศไทย บริบทเชิงพื้นที่จังหวัดราชบุรี (ชาติพันธุ์จีน ชาติพันธุ์ยวน ชาติพันธุ์มอญ ชาติพันธุ์เขมร ชาติพันธุ์ลาวเวียง ชาติพันธุ์ลาวโซ่ง ชาติพันธุ์กระเหรี่ยง) จำนวน 400 คน และ 2) เชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ท่าน และการสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน

โครงการวิจัยย่อยที่ 3 การประกอบสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก บริบทพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 ท่าน และ 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน

โครงการวิจัยย่อยที่ 4 การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก บริบทพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 ท่าน และ 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน

โครงการวิจัยย่อยที่ 5 กระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก บริบทพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ประกอบด้วย 1) เชิงปริมาณ คือ การใช้แบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกของประเทศไทย บริบทเชิงพื้นที่จังหวัดราชบุรี (ชาติพันธุ์จีน ชาติพันธุ์ยวน ชาติพันธุ์มอญ ชาติพันธุ์เขมร ชาติพันธุ์ลาวเวียง ชาติพันธุ์ลาวโซ่ง ชาติพันธุ์กระเหรี่ยง) จำนวน 400 คน และ 2) เชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ท่าน และการสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยทางตรง จากการศึกษาวิจัยในระดับแผนงานวิจัย ประกอบด้วย ตัวแทนจากสถาบันครอบครัว/ชุมชน (บ-บ้าน) ตัวแทนจากสถาบันพระพุทธศาสนา (ว-วัด) และตัวแทนจากสถาบันการปกครอง/สถานศึกษา (ร-ราชการ/โรงเรียน) ที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) 9 รูป/คน และผู้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัครในพื้นที่ 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ของแผนงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

3.1 แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะที่ประกอบด้วยผู้วิจัยโดยฐานะเป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้ร่วมวิจัยโดยฐานะเป็นผู้จดบันทึก (Note Taker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และออกแบบต้นแบบกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก โดยเน้นการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

3.2 แบบประเมินผลการปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด) สำหรับค้นหาความจริงในรอบวิธีการปฏิบัติงานต้นแบบกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคม ในลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีกระบวนการดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา บทความ บริการค้นหาข้อมูลภายใต้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงการย่อย 5 โครงการ ซึ่งเป็นกรณีศึกษาวิเคราะห์บทบาทของสถาบันทางสังคมในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก

4.2 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (ขนาดกลาง) โดยการอภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลหลังไหลออกมาจากการปฏิสัมพันธ์ในแนวราบระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกันเองและระหว่างกลุ่มสมาชิกกลุ่มกับผู้ดำเนินการสนทนา

4.3 ข้อมูลจากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคม ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยการประเมินผลปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล มีกระบวนการดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา บทความ บริการค้นหาข้อมูลภายใต้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงการย่อยทั้ง 5 โครงการ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ได้แก่ ตัวแทนจากสถาบันครอบครัว/ชุมชน (บ-บ้าน) ตัวแทนจากสถาบันพระพุทธศาสนา (ว-วัด) และตัวแทนจากสถาบันการปกครอง/สถานศึกษา (ร-ราชการ/โรงเรียน) โดยใช้

หัวข้อปัญหาและคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพยายามรักษาสำนวนเดิมไว้

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิเคราะห์ผลปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด) ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคมตามประเด็นการวิเคราะห์ ร่วมกับสถิติอ้างอิงจะใช้เพื่ออธิบายความพึงพอใจ และค้นหาความจริงจากการปฏิบัติงาน

สรุปผลการวิจัย

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก เป็นรูปแบบการทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายสถาบันทางสังคมที่ประกอบด้วยบ้าน/ชุมชน วัด และโรงเรียน/ราชการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากาย-วาจา เสริมสมาธิ และสร้างสังคมอุดมปัญญา โดยนำเอาหลักพุทธธรรม ที่เรียกว่า ไตรสิกขา หรือสิกขา 3 ได้แก่ อธิศีลสิกขา (ศีล) อธิจิตตสิกขา (สมาธิ) และอธิปัญญาสิกขา (ปัญญา) ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ โดยครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตัวแบบดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน

2. พุทธธรรมาภิบาล: กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก

พุทธธรรมาภิบาล: กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก พบว่า ตัวแบบพุทธธรรมาภิบาล: กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก แสดงให้เห็นตัวแบบพุทธธรรมาภิบาล: กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน พบว่า พุทธธรรมาภิบาล หรือธรรมาภิบาลเชิงพุทธที่เป็นกลไกเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีคุณธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญอยู่ในเนื้อหาของหลักการทั้งหมด และทำหน้าที่เป็นตัวประสานทุกๆ หลักการเข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือ ตัวแบบกลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกตามหลักพุทธธรรมาภิบาลเป็นรูปแบบของการปกครองกันโดยถือกฎหมายและระเบียบวิธีประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นใหญ่ แต่ยังคงยึดความถูกต้องดีงามด้วยคุณธรรม ไม่เอื้อประโยชน์เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมตามหลักการของความมีส่วนร่วม มิใช่เปิดโอกาสให้เฉพาะผู้ที่เป็นพวกพ้องหรือกลุ่มเครือญาติเท่านั้น เป็นต้น

3. การประกอบสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก

กระบวนการขับเคลื่อนการประกอบสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก แสดงให้เห็นว่า การขับเคลื่อนการประกอบสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกที่เป็นกระบวนการขับเคลื่อนการประกอบสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานราชการที่ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว ดังนี้ 1) การจัดทำ “หลักสูตรสังฆวิทยาการสัมมาชีพ” สำหรับพระสงฆ์ 2) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือจัดอบรมสังฆวิทยาการ โดยคัดเลือกพระสงฆ์ที่มีความสนใจและเสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน จำนวน 100 รูป โดยแบ่งการอบรมออกเป็น 10 รุ่น รุ่นละ 10 รูป ทั้งนี้ มีมุ่งหมายให้พระสงฆ์ผู้ผ่านการอบรมมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสัมมาชีพตามแนวทางของพระพุทธศาสนา 3) การสร้างหรือจัดตั้งทีมสังฆวิทยาการสัมมาชีพ โดยให้มีบทบาทในการทำงานร่วมกับทีมวิทยาการสัมมาชีพชุมชนของฝ่ายราชการที่มีอยู่แล้ว ในลักษณะของการทำงานร่วมกันเป็นภาคีเครือข่าย 4) ประชาสัมพันธ์และคัดเลือกหมู่บ้านที่มีความพร้อม อาทิ ชุมชนท่องเที่ยว OTOP ธรรมวิถี เป็นต้น เพื่อพัฒนาสัมมาชีพชุมชนอย่างยั่งยืนตามแนววิถีพุทธ 5) ดำเนินการสร้างสัมมาชีพชุมชนสันติสุข ในลักษณะของวงจรคุณภาพ หรือ PDCA ที่เน้นการดำเนินการระยะสั้นและมีอบรมให้ความรู้ การติดตาม และการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม และ 6) จัดตั้งศูนย์การเสริมสร้างสัมมาชีพแนวพุทธในชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบศูนย์การเรียนรู้การขับเคลื่อนการประกอบสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สำหรับพื้นที่อื่นต่อไป

4. การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก

การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก แสดงให้เห็น ตัวแบบการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ที่เป็นต้นแบบการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ส่งเสริมสร้างความปรองดองสามัคคีอย่างต่อเนื่องด้วยกิจกรรมจิตสาธารณะต่างๆ ด้วยเหตุที่ปัจจุบันทุกภาคส่วนต่างร่วมมือกัน ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของ 3 ประสาน หรือ บ-ว-ร คือ บ้าน ได้แก่ สถาบันครอบครัว, วัด ได้แก่ สถาบันพระพุทธศาสนา และราชการ/โรงเรียน ได้แก่ สถาบันทางการปกครองและสถาบัน การศึกษา จึงมีการร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ชื่อ “เครือข่ายสุจริตชนวิถีพุทธ” ที่ดำเนินกิจกรรมทางสังคมโดยใช้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นฐาน โดยมีกิจกรรมหลักๆ ที่ชัดเจน เช่น การดำเนินการเพื่อส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมสุขภาวะชุมชน ส่งเสริมกิจกรรมจิตสาธารณะ เป็นต้น

5. กระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก

กระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก แสดงให้เห็น กระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ประกอบด้วย ชุมชนชาติพันธุ์ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน สถาบันการศึกษา รวมถึง นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกด้วย โดย

ครอบคลุมองค์ประกอบของวัฏจักรการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ร่วมค้นหาปัญหา, ร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริงของปัญหา, ร่วมแสดงความคิดเห็น/ให้ข้อมูลปัญหา, ร่วมระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์ปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ร่วมรับรู้นโยบายสาธารณะ, ร่วมจัดทำแผนงาน, ร่วมแสดงความคิดเห็นสำหรับปรับปรุง และร่วมเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์แผนงาน 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ร่วมลงมือปฏิบัติงาน, ร่วมสนับสนุนวัสดุสิ่งของ, ร่วมบริจาคทุนทรัพย์ และร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ร่วมกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน, ร่วมสังเกตการณ์, ร่วมประเมินความสำเร็จ, และร่วมเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน และ 5) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ได้แก่ ร่วมรับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ เช่น รายได้ เป็นต้น, ร่วมรับผลประโยชน์ในเชิงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่, ร่วมรับผลประโยชน์ในเชิงสังคมและสิ่งแวดล้อม และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ทั้งนี้ ตัวแบบดังกล่าว สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน

6. ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก

ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก พบว่า มีลักษณะเป็น “กิจกรรมเครือข่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชุมชนชาติพันธุ์เศรษฐกิจพอเพียง” ในรูปแบบของกิจกรรมจิตอาสาที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเชิงวิชาการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ เน้นความพอดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นพื้นฐานของการสร้างศักยภาพชุมชนชาติพันธุ์ให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ โดยจากผลการประเมินรายตัวชี้วัด พบว่า ด้านบริบท อยู่ในระดับมาก (4.26) ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก (3.90) ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก (3.98) และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก (4.04) และมีรายละเอียดของกิจกรรมดังภาพที่ 1 – 2

ภาพที่ 1 กิจกรรมเครือข่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชุมชนชาติพันธุ์เศรษฐกิจพอเพียง: ภาควิชาการ

ภาพที่ 2 กิจกรรมเครือข่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชุมชนชาติพันธุ์เศรษฐกิจพอเพียง: ภาคปฏิบัติการ

อภิปรายผลการวิจัย

ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก เป็นผลสืบเนื่องมาจากการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยเชื่อมโยงความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่าย และทุนทางสังคม ทั้งนี้ กิจกรรมการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก เป็นความร่วมมือของ “บ-ว-ร” ประกอบด้วย สถาบันครอบครัว/ชุมชน (บ-บ้าน) ตัวแทนจากสถาบันพระพุทธศาสนา (ว-วัด) และตัวแทนจากสถาบันการปกครอง/สถานศึกษา (ร-ราชการ/โรงเรียน) เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคมที่บูรณาการการทำงานในลักษณะเครือข่าย มุ่งเป้าไปที่เยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ชื่อว่า “เครือข่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชุมชนชาติพันธุ์เศรษฐกิจพอเพียง” สมาชิกเครือข่ายมีเป้าหมายร่วมกันในการส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบต่อการสร้างสังคมสังคมสันติสุข สมานฉันท์ เน้นความพอดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยต้นแบบกิจกรรมการพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกนี้ เป็นรูปแบบของกิจกรรมเชิงวิชาการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในระดับจุลภาค พร้อมทั้งกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในลักษณะของกิจกรรมจิตอาสา ที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรชุมชนและสังคม ชื่อว่า “กิจกรรมเครือข่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชุมชนชาติพันธุ์เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งประกอบด้วย 1) กิจกรรมภาควิชาการ เป็นกระบวนการกล่อมเกลางานสังคม สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ที่เน้นความพอดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และ 2) กิจกรรมภาคปฏิบัติการ เป็นกระบวนการเผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นพื้นฐานของการสร้างศักยภาพชุมชนชาติพันธุ์ให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ โดยเริ่มจากชุมชนเล็กๆ และขยายไปสู่ชุมชนรอบข้างเป็นระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภูมิภาคโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เอื้ออำนวย ดังกล่าวนี

แสดงให้เห็นว่า สถาบันทางสังคมในภาคตะวันตก มุ่งสนองประโยชน์แก่คนในสังคม โดยมุ่งหมายสร้างสังคมสันติสุข สมานฉันท์ เป็นสังคมแห่งสันติ เป็นสังคมที่ไร้ความรุนแรงหรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม ปรับตัวเข้าหากันได้ มีความเข้าใจอันดีต่อกัน สามัคคีปรองดองกัน มีสิทธิเสรีภาพต่างๆ อย่างเท่าเทียมกันบนทางสายกลางซึ่งเป็นทางสายเอกที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่สอดคล้องและสามารถบูรณาการเข้ากับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ได้เป็นอย่างดี สร้างชุมชนให้มีพื้นฐานความเข้มแข็งด้วยตนเองจากภายใน ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของศรคม เผือกผิวงค์ (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างความร่วมมือในชุมชนด้วยพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาชุมชนวัดคูบอน เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ผลพบว่า แนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อสร้างความร่วมมือตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อช่วยให้เกิดความสามัคคี การร่วมแรงร่วมใจกัน จะช่วยในการสร้างสันติสุข ความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชุมชนได้อย่างแท้จริงและมั่นคง ซึ่งสอดคล้องการวิจัยของพระปราโมทย์ วาทโกวิโท (2561) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิทยากรต้นแบบสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี ผลพบว่า รูปแบบการพัฒนาวิทยากรต้นแบบสันติภาพ

โดยพุทธสันติวิธี คือ D-H-A-M-M-A-O-D Model ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างองค์กรสันติสุข เป็นรูปแบบการฝึกอบรมแบบธรรมะโอดีตามแนวทางของพระพุทธเจ้า เป็นการเรียนรู้ธรรมะผ่านกิจกรรมที่มีความเหมาะสม เป็นการนำหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาผ่านการประยุกต์เพื่อการเสริมสร้างองค์กรสันติสุข สอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาคำพอง สททวโร (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพของชาวพุทธและมุสลิมในชุมชนวัดท่าการ้อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลพบว่า แม้ชุมชนทั้งสองศาสนาที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ มีความแตกต่างทางศาสนา และวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ภายใต้ภาวะความต่างต่างนั้นกลับเป็นการหลอมรวม และผสมผสานวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ของประชาชนในชุมชนทั้งสองศาสนาในชุมชนแห่งนี้ได้อย่างลงตัว วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ซึมซับและหลอมรวมกัน โดยไม่มีความเป็นเชื้อชาติหรือศาสนาแบ่งกั้นประชาชนในชุมชนดำเนินชีวิตและอาศัยอยู่ในชุมชนได้อย่างสันติสุข และหากพิจารณาในมิติความเป็นมนุษย์ นอกจากมนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อมีชีวิตอยู่รอดส่วนหนึ่ง ยังสามารถเรียนรู้ได้โดยกระบวนการศึกษาอบรมอีกส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายที่สำคัญของการศึกษา คือ ต้องการการเปลี่ยนผู้เรียนจากผู้ไม่รู้ สู่ผู้รู้ และเห็นได้จากการมีวิถีคิดและมิติทางสังคม และสอดคล้องกับการวิจัยของชวัญกมล ดอนขวา (2557) ที่ทำการวิจัยเรื่อง แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ผลพบว่า แบบจำลองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการพัฒนาประเทศเมืองคัมภีร์ประกอบที่ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี องค์ประกอบด้านความมีเหตุผล องค์ประกอบด้านความพอประมาณ โดยอาศัยเงื่อนไขด้านความรู้ ควบคู่ไปกับเงื่อนไขด้านคุณธรรมด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของวิชุดตา ชูศรีवास (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ผลพบว่า หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม สมาชิกในชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน คำนึงพื้นฐานของคนไทยในชนบทมาช้านาน และได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างพอดี พอมี พออยู่ พอกิน โดยสมาชิกในชุมชนได้ผลิตสมุนไพรไล่แมลง และน้ำยาล้างจาน สบู่ แชมพูใช้เองในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย และมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ร้านค้าชุมชน กระจายผลผลิตไปยังสถานที่จำหน่ายที่จัดตั้งขึ้น เพื่อขยายตลาด ทำให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนใช้วัสดุธรรมชาติ ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนด้วย

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการวิจัยของธนพร นุตสาระ และคณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตการดำรงอยู่วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอบางยี่รงค์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลพบว่า วัฒนธรรมกฎหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู ตำบลเวียงใต้ และกลุ่มชาติพันธุ์มูเซอ ตำบลแม่नाเตง อำเภอบางยี่รงค์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ กลุ่มชาติพันธุ์ลีซู ตำบลเวียงใต้และกลุ่มชาติพันธุ์มูเซอ เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้อำเภอบางยี่รงค์ ทำให้ทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์รับวัฒนธรรมจากภายนอกทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป ในอดีตกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองกลุ่มนี้ใช้วัฒนธรรมกฎหมายด้วยวิธีการนับถือผีเป็นการควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชน แต่ปัจจุบันที่ภาวะการเปลี่ยนแปลงไปการนับถือผีแบบดั้งเดิมไม่สามารถควบคุมสมาชิกภายในชุมชนได้ จึงจำเป็นต้องออกกฎระเบียบของชุมชนขึ้นมา เพื่อควบคุมให้สมาชิกในชุมชนมีระเบียบวินัยและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมายบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความสงบสุขในชุมชน สอดคล้องกับการวิจัยของวรรณพร บุญญาสิทธิฉันทส เพียรธรรม และเทพธิดา ศิลปะบรรเลง (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอบ่อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลพบว่า ชุมชนชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอบ่อทอง จังหวัด

สุพรรณบุรี เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของตนไว้ เช่น บุญข้าวจี บุญบั้งไฟ สารทลาว ตักบาตรเทโว อย่างไรก็ตาม ชาวลาวเวียงได้มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตบางอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและความเปลี่ยนแปลงของสังคม สันนิษฐานว่าเป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับความเหมาะสมของภูมิประเทศที่ และจุดเด่นที่ทำให้ชุมชนลาวเวียงแห่งนี้มีความเข้มแข็ง คือ การพยายามรักษา ฟื้นฟู และสร้างอัตลักษณ์ลาวเวียงขึ้น เพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลง ความทันสมัย รวมทั้งกระแสการท่องเที่ยว ชุมชนชาติพันธุ์ที่กำลังได้รับความนิยม และสอดคล้องกับการวิจัยของสม จะเปา (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลพบว่า ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง มีความเชื่อและศรัทธาศาสนาแบบดั้งเดิม วัฒนธรรมและประเพณีที่ได้เชื้อมิถ่อนมายุคต่อ ยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมที่เปิดกว้างตามลำดับ เช่น วัฒนธรรมประเพณีด้านการแต่งกาย ภาษา และประเพณีการเดินรำ เป็นต้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนากรอบทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก 2) กลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกด้วยหลักพุทธธรรมาภิบาล 3) การประกอบสัมมาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก 4) การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก 5) กระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก และ 6) ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนากรอบทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก สรุปเป็นภาพองค์ความรู้การวิจัย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์กรความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 3 องค์กรความรู้การวิจัย คือ การพัฒนาวิถีทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ได้แก่

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำเนินงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายสถาบันทางสังคมที่ประกอบด้วยบ้าน/ชุมชน วัด และโรงเรียน/ราชการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากาย-วาจา เสริมสมาธิ และสร้างสังคมอุดมปัญญา โดยนำเอาหลักพุทธธรรม ที่เรียกว่า ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์

2. กลไกการปกครองด้วยหลักพุทธธรรมมาภิบาล เป็นกลไกการปกครองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตกด้วยหลักพุทธธรรมมาภิบาล มีคุณธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญอยู่ในเนื้อหาของหลักการทั้งหมด และทำหน้าที่เป็นตัวประสานทุก หลักการเข้าไว้ด้วยกัน โดยถือกฎหมายและระเบียบวิธีประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์

3. การประกอบสัมมาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกระบวนการขับเคลื่อนการประกอบสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก โดยดำเนินงานสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานราชการที่ได้ดำเนินการ คือ 1) การจัดทำ “หลักสูตรสังฆวิद्याกรสัมมาชีพ” สำหรับพระสงฆ์ 2) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือจัดอบรมสังฆวิद्याกร

3) การสร้างหรือจัดตั้งทีมสังฆวิทยาการสัมมาชีพ 4) ประชาสัมพันธ์และคัดเลือกหมู่บ้านที่มีความพร้อม
5) ดำเนินการสร้างสัมมาชีพชุมชนสันติสุข และ 6) จัดตั้งศูนย์การเสริมสร้างสัมมาชีพแนวพุทธในชุมชน

4. การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีล เป็นการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ส่งเสริมสร้างความปรองดองสามัคคีอย่างต่อเนื่องด้วยกิจกรรมจิตสาธารณะ คือ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของ 3 ประสาน หรือ บ-ว-ร คือ บ้าน ได้แก่ สถาบันครอบครัว, วัด ได้แก่ สถาบันพระพุทธศาสนา และราชการ/โรงเรียน ได้แก่ สถาบันทางการปกครองและสถาบัน การศึกษา จึงมีการร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ชื่อ “เครือข่ายสุจริตชนวิถีพุทธ” ที่ดำเนินกิจกรรมทางสังคมโดยใช้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นฐาน

5. กระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ประกอบด้วย ชุมชนชาติพันธุ์ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน สถาบันการศึกษา รวมถึง นักท่องเที่ยวหรือบุคคลภายนอกด้วย โดยครอบคลุมการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ 4) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และ 5) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

6. ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนากลไกทางสังคม ต้นแบบกิจกรรมการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก มีลักษณะเป็นกิจกรรมเครือข่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชุมชนชาติพันธุ์เศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นพื้นฐานของการสร้างศักยภาพชุมชนชาติพันธุ์ให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำผลการพัฒนากลไกทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันตก ไปใช้ ควรมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ที่เน้นความพอดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝังจิตสำนึกแก่เด็กและเยาวชนในสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้สามารถสร้างผลกระทบต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังนั้น ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาระบบการอนุรักษ์ สืบสาน รักษา และต่อยอดมรดกวัฒนธรรมวิถีเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ควรดำเนินการวิจัยในลักษณะแผนงานวิจัยต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2561 ภายใต้แผนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่อนุเคราะห์คำปรึกษา แนะนำ ในการปรับปรุง แก้ไข การวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การวิจัยครั้งนี้จะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา งานวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนา สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญกมล ดอนขวา. (2557). **แบบจำลองปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ชนัธมา ศิวโมกษธรรม. (2550). **บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับพระอัจฉริยภาพด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุขุมวิทมีเดียมาร์เก็ตติ้ง.
- ธนพชร นุตสาระ และคณะ. (2559). **วิถีชีวิตการดำรงอยู่วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอบางบาล จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระปราโมทย์ วาทโกวิโท. (2561). **รูปแบบการพัฒนาวิทยากรต้นแบบสันติภาพโดยพุทธสันติวิธี**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาคำพอง สททวโร. (2560). **การจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพของชาวพุทธและมุสลิมในชุมชนวัดท่าการ้อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธยา สายหู. (2544). **กลไกของสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณพร บุญญาสถิต ฉันทัส เพียรธรรม และเทพธิดา ศิลปบรรเลง. (2560). **พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี**. วารสารมหาวิทยาลัยนครราชสีมา. 11(1). 26.
- วิชุดตา ชูศรีवास. (2559). **การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- ศรคม เผือกผิวงค์. (2560). **แนวทางการสร้างความร่วมมือในชุมชนด้วยพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาชุมชนวัดคูบอง เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สม จะเปา. (2560). **การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่**. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่. 8(2). 70.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี่.
- Lopez and Scott. (2000). **Social Structure**. England: Philadelphia, Open University Press.